

Bibliothèque numérique

medic @

**Déidié, Jean Joseph. - De
Cucurbitulis, moxa et acupunctura**

1787.

Montpellier : Picot

Cote : Montpellier, 1788, n°50

50.

DISSERTATIO
MEDICO-CHIRURGICA
DE
CUCURBITULIS, MOXA,
ET ACUPUNCTURA,

QUAM Deo duce & auspice Dei-parâ, in
Augustissimo Ludovicæo Medico Monspeliensi, publicis subiciebat disputationibus,
JOANNES-JOSEPHUS DÉIDIÉ, Leonacensis,
Diœcesis Forojulienfis apud Gallo-Provinciales, Liberalium Artium Magister, &
jam-dudùm Universitatis Medicinæ Monspeliensis Alumnus, die 27 Augusti 1787.

P R Æ S I D E

N. N. D. D. FRANCISCO VIGAROUS, Ludovicæi
Medici Monspeliensis Professore meritissimo.

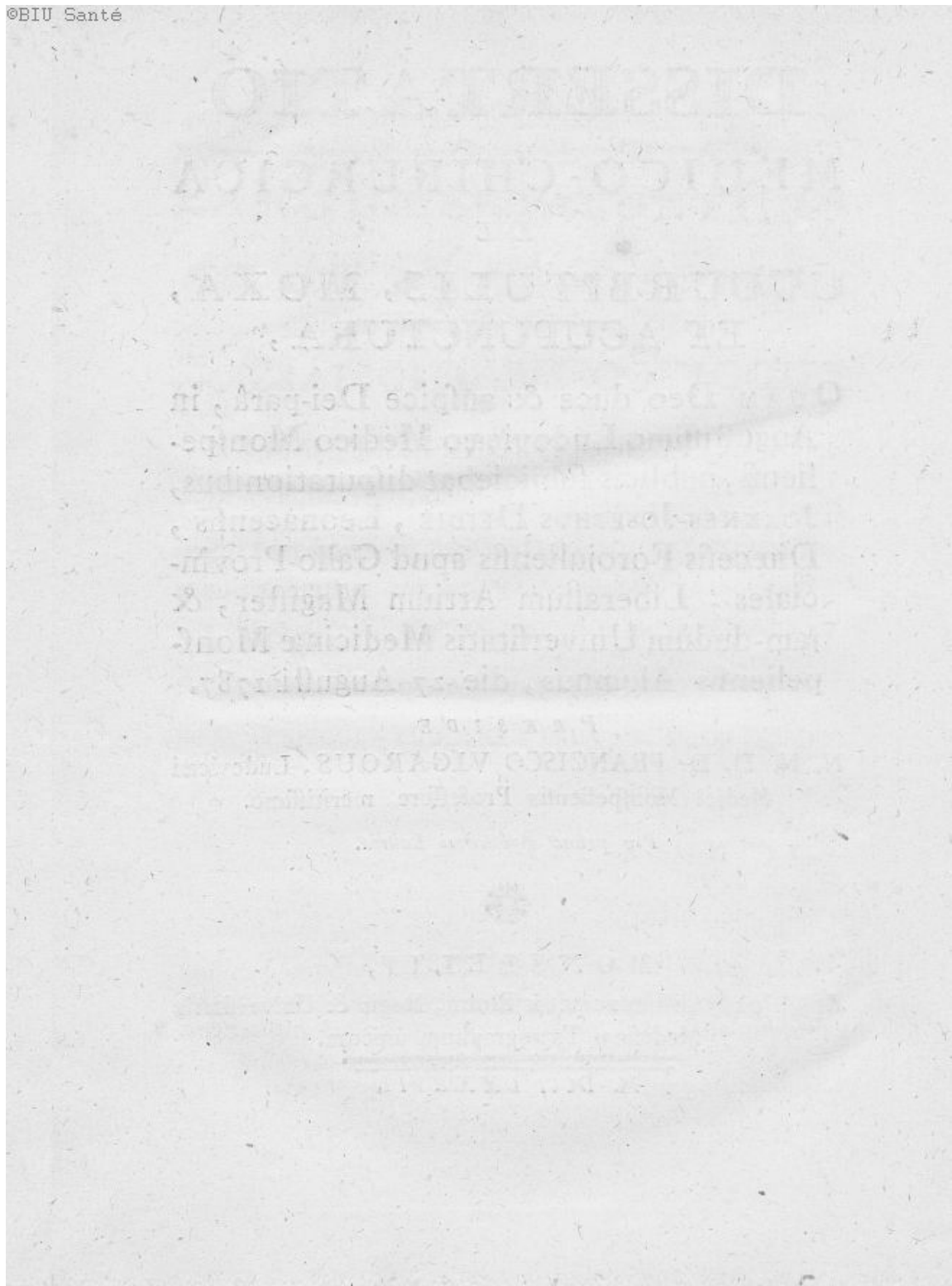
Pro primâ Apollinari Laureâ.

M O N S P E L I I,
Apud JOANNEM-FRANCISCUM PICOT, Regis & Universitatis
Medicinæ Typographum unicum.

M. DCC. LXXXVII.

ILLUSTRISSIMO , NOBILISSIMOQUE VIRO

D. D.

LUDOVICO DE THOMASSIN,
EQUITI, MARCHIONI DE PEINIER,

REGI A SANCTIORIBUS CONSILIIS, IN SUPREMA
PROVINCIALIUM CURIA PRÆSIDI HONORARIO, REI
JUDICIARIÆ, CIVILIS, ÆRARIÆ, MARITIMÆ, ET BELLI
PRÆFECTO IN INSULIS GUADELOUPE, MARIE-GALANTE,
ET ALIIS, &c. &c. &c.

VIR NOBILISSIME,

*Si quid habeam, si quid possim, totum
hoc muneris tui est. Unum adhuc optandum
restabat, opusculum istud, etsi tenuis fili,*

nomine tuo condecorari fineres , non , quod
dignum certè patrocinio tuo vectigal ex hoc per-
solvere crediderim , sed , quod solum in me est ,
obsequii & reverentiæ pignus tibi offerre. Lon-
gum vivas incolumis , hæc sunt vota ,

Obsequentissimi & tibi devotissimi
Clientis ,

J. J. DÉIDIÉ.

DISSERTATIO
MEDICO - CHIRURGICA

D E

CUCURBITULIS , MOXA ET ACUPUNCTURA.

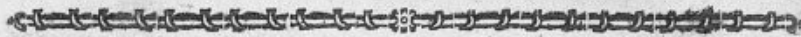

RECTIUS quidè̄m noverant antiqui Medicinæ Patres, topicorum, attrahentium, epispasticorum energiam, & ulcerum artificialium utilitatem in debellandis pluribus morbis sivè acutis, sivè chronicis, testante observatione. Damnandi igitur recentiores Medici, apud quos, post detectam sanguinis circulationem harvæanam, penitùs ferè obsolevit, & oblita quasi jacuit horum-ce auxiliorum doctrina, quæ, regulari & constanti motui humorum progressivo, minùs bene congruere videretur.

In hoc enim naturam imitari voluerunt, quæ humorum motus mutare valet, aliò dirigere, ad certa quædam loca præ aliis determinare, & salutaribus hisce moliminibus à

noxii corpus expurgare, & à morbis solvere. Sic 1°. apud infantes efflorescunt in facie, aut capitis cute capillatâ, achores, favi, tinæa, quæ lippitudines, tusses, epilepsias, aliosque hujus-ce ætatis morbos radicitus sanant, & à recurfu liberant, quamdiù fluunt. Sic 2°. morbi exanthematici, herpes, scabies, quartanam pertinacem, epilepsiam, maniam, asthma plerumque sanare observantur. Sic 3°. exulcerationes in variis corporis partibus factæ hoc factum testumque servant dum fluunt, ast plurimum malorum sunt mineræ, si improvidè exsiccata cohibeantur. Ulcera inveterata, critica, maximè apud ætate provectos, sanare aut exsiccare funestum est.

Naturâ enim duce & favente analogiâ, cucurbitulas, moxam, vesicantia, cauteria, scarificationes sæpiùs in usum advocabant veteres, ut naturæ moliminibus supplerent, humores ad certa loca determinarent, derivarent, revellerent, motus illorum mutando, invertendo. His etenim auxiliis naturam supplere feliciter novit ars nostra in morbis sive externis, sive internis, quod de cucurbitulis, moxâ & acupuncturâ verum esse probandum habeo, & ex hoc præcipuè horum-ce auxiliorum utilitatem & præstantiam demonstrare. Ut autem cum ordine procedat hæc disquisitio, dicam, & breviter quidem, quantum potero, de singulis; 1°. quid sint; 2°. quibus morbis opitulentur, ut dein observationibus satis instructus, faciliùs enucleare detur, cur quomodò, quandò in usum advocari possint & debeant hæc-ce auxilia: istud autem ultimum ex bene perspectâ derivationis & revulsionis theoriâ palàm fiet.

§. I^{us}.

DE CUCURBITULIS.

CUCURBITULÆ vocantur vasa diversæ magnitudinis, vitrea, cornea aut ænea, quæ cuti calida applicantur ut, sublatâ æquabili aëris ambientis pressione, hùc libera humoribus via aperiatur. Ampliantur enim tunc & turgescunt vasa, humores hùc attrahuntur. Circà methodum admovendi cucurbitulas, illarum selectum & dispositionem, seù manua-lem operationem, differere nostrum non est. Hæc enim minùs essentialia ab *Heistero* aliisque exactiùs delineata & figuris expressa, utiliùs legi possunt. Hoc tantùm dicam, cucurbitulas applicari siccas vel cruentas. Si enim cultello vel scarificatorio peculiari conciditur cutis antè vel post operationem, ut major sanguinis effundatur copia, cruentæ vel scarificatæ dicuntur.

Hoc autem sub cucurbitularum applicatione semper desideratur, ut fiat localis vel irritatio, vel vacuatio. Potentiùs enim utrumque commovet humores fortiùs impactos, & derivat, aut revellit, si impetuosè nimis ad certa corporis loca rapiantur, mutando illorum directiones, frangendo & invertendo particulares fluxus.

Hinc igitur, 1°. ad derivandum plurimùm contulerit cucurbitularum applicatio, quæ, suprâ locum affectum, aut, in quantum fieri potest, vicinum, fiet. Sic in morbis soporosis, apoplexiâ, v. g., utilissimùm sensent artis clinicæ

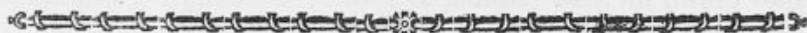
principes cucurbitulas scarificatas occipiti apponere , ut ad venas occipitales determinentur humores rapti ad caput , neque præsentius ullum auxilium afferit *Morgagnus* , aliique plures , post veterum dogmata. Felicitèr quoque adhibentur in eodem loco , aut vicinis , adversùs morbos faciei , maximè fluxiones pertinaces , quæ oculos , nares , aures infestant. Cucurbitulis scarificatis ad femora , aut crura applicatis , restitutum sanguinis fluxum novimus. Parotidem subsidentem , cucurbitulâ siccâ , sub ipso subsidentiaæ statu , huic appositâ , iterùm intumuisse , & criticâ suppuratione febrem malignam solvisse testabatur nobis Vir Clinicus fide dignissimus *D. Vigarous* , Professor meritissimus.

2°. Humores revellunt efficacius adhuc cucurbitulæ. Ægrum à delirio phrenitico liberavit , sæpiùs repetitâ cucurbitularum siccarum applicatione suprâ spinam dorsi & femora , clariss. idem Vir. Anginam gravissimam aliis auxiliis rebellem , cucurbitulis scarificatis suprâ genua internè positis curatam , refert *Dekkerus*. Efficacissimum præbent auxilium cucurbitulæ scarificatæ adversùs tumores albos , rheumaticos , quæ genua ut-plurimùm infestant. Cucurbitulis suprâ hypocondria appositis narium hæmorrhagiam compesci ex veteribus norunt omnes quotquot illorum curant dogmata. Sanguine ex utero immodicè fluente grandiozem cucurbitulam sub mammis applicandam præcipit *Hippocrates*. quid plura memorem ; mirùm aüt *Heisterus* , quantum valentèr sanguinem undequâque attrahant & extrahant , & versùs determinatum locum trahant. Promptius & efficacius nullum est auxilium. Nulla est enim corporis pars in quâ cum successu non possint adhiberi ; immò & venæ-sectionem supplere ,

(9)

fi propter virium imbecillitatem institui non possit, vel propter vasorum tenuitatem.

Quænam sint illius operationis regulæ, theoria, cautelæ commodiùs dicemus postquàm de moxâ & acupuncturâ dixerimus, & horum-ce auxiliorum præstantiam observationibus comprobaverimus. Neque enim diversa est agendi ratio, eadem ferè est energia & indicatio. Sit igitur.

§. II^{us}.

D E M O X A.

QUOD remedium non sanat, ferrum sanat, ait Hippocrates, quod ferrum non sanat, ignis sanat, quod ignis non sanat, insanabile dici oportet. Hæc semper fuit Hippocratis & Veterum mens circà ustionis efficaciam, ut in pluribus morbis ad hoc-ce remedii genus tanquàm ad sacram anchoram confugerint. Ustio autem illa non ad morborum sanationem tantùm, sed ad illorum præsertionem in pluribus regionibus instituitur. Apud siculos, teste *Aquapendente*, mos est varias corporis partes comburendi, ut sani ferventur. Barbari Libyæ populi pufillis suis quarto ætatis anno venas cervicis adurunt, ut à familiaribus morbis fervent. Solemnis est apud Italos cervicis ustio, & plurimæ gentes hâc methodo firmitatem corpori conciliant, ut laboribus, exercitiis, venationi aptiores evadant. Sed de moxâ tantùm, ustionis specie, proponitur quæstio. Circà quam inquiram, 1°. quid sit, & quænam illius applicandi methodus; 2°. quibus morbis opituletur, & in quibus casibus cauterio actuali præstet.

B

Mirandum fanè , sed fimùl dolendum , aded exfoleviffe hoc auxilii genus , immò tanquàm noxium aut inutile à pluribus ablegatum fuiffe. Antiquiffima enim eft moxæ applicatio , igne aut cauterio actuali horrenda minùs & temperior , & in quibusdam morbis efficaciffima. *Hippocrati* & veteribus fivè Arabis , fivè Græcis familiare fuit hoc remedium , etfi urendi modus & materies diffimilis fuerit. Ex lino crudo moxam parabat *Hippocrates*. Pannum goffipinum Gallicè *coton bleu* , Arabes adhibebant ; apud Indos medulla junci oleo fefami imbuta vigebat ; Sinenfes autem & Japonii apud quos celebratiffimus eft moxæ ufus , fupâ utebantur molliculâ , facilè inflammabili , ex artemifiæ latifoliæ adhucdùm novellæ foliis contufis ad lanuginis mollitiem , paratâ. Nos verò goffipio carpto utimur , in formam cylindruli , lintei ope circumvoluto , pollicis diametrum & altitudinem habente. Cylindrus ille cuti dolenti , falivæ aut gummi ope appofitus , progreflu lento comburitur , & efcharram plùs minùs-ve profundam pro medentis metu relinquit.

Aft potentiùs nullum habemus auxilium in humorum congestionibus , maximè inveteratis & pertinacibus. Sic in morbis chronicis plerifque , in doloribus rheumaticis , fivè caput , fivè pectus , fivè articulos profundius infestent , magis adhuc fi fruflranea fuerint alia remedia , balnea , fillicidia , friftiones , rubefacientia , veficatoria , efficaciffima erit uflio. In his enim , ob humoris profundam congestionem & partis infarctum , fibræ motus languent , aboletur ferè oscillatoria facultas , fenfibilitas imminuitur , uno verbo torpescit vis , motus , actio & vita in parte , folâ ufione feliciùs exfufcitanda.

1°. In morbis capitis chronicis, epilepsiâ, maniâ, melancholiâ, Sinenses, magis adhuc nigritæ, testante *Kempfero*, totam futuram coronalem longâ & largâ stupâ comburunt, & sanitas sæpè desperata redit. Epilepsiam unctione sanatam memorat *Tulpius*. Hanc commendat in simili casu *Aræteus*. Plurima magnaue de hoc-ce medicamenti genere promittunt *Severinus*, *Hildanus*, *Prosp. Alpinus* aliique. Quid possit moxæ usus in defluxionibus avertendis, aut discutiendis inferiùs demonstrabimus.

2°. Funiculos per unctionem feliciter adhibitos in morbis pectoris à pituitâ crassâ, frigidâ, pulmones obruente, in asthmatis hac specie, in phthisi incipiente, testantur *Willisus*, *Aquapendens*, *Hildanus*, *Bennetus*. Ast in empyemate, aut quacumque suppuratione vel imminente, vel fiente, vel jam factâ utilissimum erit latus moxâ adurere juxtâ veterum exemplum & præceptum. *Evagoræ filius Cynesias* è morbo laterali aridus, crura gerens calamacea puris expers nuncius tabis, pluribus escharris corpus iniustus, in concionem produit. Gal.

3°. Adversus morbos rheumaticos sive caput, sive pectus, magis adhuc si articulos afficiunt, moxam applicare expedit ad sanationem. Hinc in hemicraniâ, clavo, maximè, si sint pertinaces, materies in textu cellulari profundius lateat, aut pericranio fortius inhæreat, & frustranea fuerint alia auxilia, locum dolentem moxâ comburere optimum erit. Dolorem rheumaticum pectus pertinaciter infestantem, moxâ, in se ipso sanavit clariss. *Pouteau*, undè sputatio facilis, pectus sublevans.

4°. Tandem in coxendico dolore crus adurendum multis &

profundis uestionibus, ait *Hippocrates*. Ultimum est, & in veteribus morbis efficacissimum, ait *Celsus*, tribus aut quatuor locis suprâ coxam adurere; omnes enim hi dolores, ubi inveteraverunt, vix citrà uestionem finiuntur. Moxæ autem efficaciam in doloribus ischiadicis comprobât quotidiana observatio.

Hic autem inquirere necessum est, 1°. An ignis seu cauterium actuale sit causticis anteponendum? 2°. An uestio ex ferro candenti, lentæ combustioni per moxam præstet & quandò?

Quoad primùm: ignem causticis præstare ità crediderunt antiqui ut quoscumque ferè morbos cauteriis aggredi non dubitaverint. Timidi vero nimis recentiores ignem tanquàm remedium crudele oblivioni penitùs damnaverunt. In hoc autem nimii omnes. Hoc enim generalius afferi posse credo, ignem præ causticis palmam mereri in morbis jam memoratis, qui ab humorum visciditate, frigiditate, inertia ducunt originem, maximè si jam inveteraverint & profundius sedem suam figant. Sic in doloribus, tumoribus glandulosis, obstructionibus, etiam internis, in hydrope, anazarcâ, ut exemplis confirmavimus.

2°. In ulceribus fungosis, humidis, faniosis. 3°. In anthrace, gangrænâ humidâ depascente, in carie, nemine contradicente, & certè recentioribus hæc laus debetur nostris, quod ignis & moxæ usum ab oblivione vindicare quotidie studeant. Neque enim innocuus est causticorum usus. Immò sæpiùs funestus & lethalis. Quot enim ex illorum applicatione clades non dicam apud Agirtas solùm & circulatores. Insuper non una est in igne aut moxâ salus, suppuratio;

maxima præstat subitanea irritatio quæ commovet humores, fibras, nervos, vasa stimulat, viscida, impacta, solvit, frigida calefacit, sensibilitatem, mobilitatem restituit, uno verbo vitam exsuscitat.

Hic quæri potest, an scilicet moxæ applicatio cauterio & ferro candenti præstet, seu, an lenta combustio subitaneæ sit anteponeunda? Hoc animadvertendum, 1°. ignis vim & energiam profundius imprimi & validius commovere, exagitare sive solida, sive fluida, quò subitanea magis & celerior erit. Hinc in casu viscidi & frigidi infarctus, magis adhuc si vetus sit, & altius lateat, ferro candenti profundè fatis adurere expedit. Unica enim suffecerit ustio ex ferro candenti, neque enim unica sufficit moxæ combustio, experientiâ teste. Nimis autem crudele foret, ter, quaterve eundem locum moxâ comburere. 2°. Si potentiùs derivare, revellere necessum fuit, ferrum candens certius & tutius id præstabit. Hinc in dolore pertinaci, qui aliis revellentibus & vesicatoriis non cessit, sic, si exsiccare, consumere humidas & succrescentes carnes in ulceribus fungosis, sic, si, inflammatio artificialis sit illicè excitanda, suppuratio promovenda, aut renovanda, plùs valet ferrum candens quàm moxa. Quid plura memorem? Hoc annotare suffecerit, lentam ustionem timidæ ægrorum pusillanimitati videtur magis consuluisse, quam utilitati: veterinariorum experientia luculenter fatis commonstrat.

Nunc vero stabilità tùm cucurbitularum, tùm moxæ præstantiâ, restat indagandum, quod promiferam, cur, quomodò, quandò in usum advocari debeant? Quod ex sequentibus fortè innotescet.

1°. Quidem præcipui horum-ce auxiliorum effectus sunt vacuatio & irritatio. Sed, notante Cancell. ampliff., hujus ætatis Clinici non satis colunt præcepta medica antiquitùs condita ex consideratione sympathiarum quæ à loco vacuato aut irritato propagantur ad partes vicinas, aut è directo positas. Hinc enim æquum est deducere derivandi & revellendi leges, non ex theoriis, ex pravè hùc detortâ hydraulicâ, confectis in artis perniciem.

Derivatio enim apud saniores dicitur humoris illapfi tractus in vicinum, revulsio autem humoris illabentis in contrarium. Hæc *Fernelius* cum veteri scholâ. Igitur sub derivationis operatione attrahuntur, alliciuntur humores illapfi, jam impacti & hærentes. Revulsione autem turbatur humorum inclinatio, invertuntur motuum directiones, quæ ad certa quædam loca nimio impetu hos rapiunt. Vacuatio autem & irritatio potentiùs hæc præstant, testante experientiâ & observatione, ut lucidè fusiùs demonstrat sympathiarum doctrina.

Hæc sint igitur circà moxæ & cucurbitularum usum, leges generales therapeuticæ.

PRIMA LEX.

Derivatio fieri debet in parte affectâ, aut huic, in quantum fieri potest, vicinâ, vel sympathicè cùm illâ quocumque modò consentiente, maximè vero juxtâ reëitudinem.

Derivatio igitur locum habebit adversùs fluxiones perfectas, jam factò humorum decubitu. Hinc in coxendico

(15)

dolore crus adurendum multis & profundis ustionibus. Eadem erit hujusce auxilii efficacia in parte vicinâ aut sympathicè consentiente è directo. Laudantur enim humorum cursus qui fiunt è directo. Hinc laudanda vesicatorii, aut moxæ applicatio in ischiade, si juxtâ nervi tractum fiat. In hoc casu nunquàm *Cottunium* sefellit vesicantis actio, suprâ peronei, seu fibulæ caput impositi, sic, ut totam ejus loci subcutaneam nervi ischiadici partem comprehenderet. Hujus observationis veritatem jam comprobaverat Cancell. illustriss. & nos ipsi paucis ab hinc experti sumus. Hinc cucurbitulis occipiti appositis derivationem moliebantur veteres in apoplexiâ; moxâ comburitur pectus in asthmate aliisque.

S E C U N D A L E X .

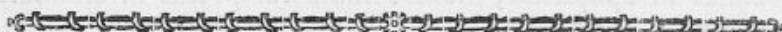
Ex *Galeno* unicum prorumpentium humorum auxilium est revulsio. Hæc autem utiliter fiet sub fluxione imminente aut incipiente, dùm exagitati humores varias corporis partes infestant, aut in unam quasi per saltus feruntur. Sic materiem arthriticam retropulsam viscera minitantem epispasticis ad articulos revellimus, sic humorum catharopiam seu raptus fursùm cohibemus, cucurbitulis ad femora, crura appositis; quid alia memorem.

T E R T I A L E X .

In fluxionibus inveteratis quæ materiem profundius impactam habent & sedem immutabilem, auxiliis nostris loco affecto appositis, optimum erit solida languentia, &

(16)

humores impactos & inertes exagitare summopère, dein aliò revellere. Jam hæc docuerunt veteres. Imminente fluxione aut jam fiente, revellendum est quod influit. Quod autem influxit derivandum per partem affectam, vicinam aut sympathicè correspondentem. Sic imminente apoplexiâ, sub ipso humorum raptu, omni ope tentanda revulsio, derivatio autem, si perfecta fuerit. Istud autem quod ità infarctum parti, conjectura est, ut omni fluendi derivandique habilitate sit orbatum, potenter primùm derivantibus, dein revellentibus est laceffendum. Plura dicere vetat temporis brevitatis & dicendorum copia.

§. III^{us}.

DE ACUPUNCTURA.

CHINENSIVM & Japonensium omnis ferè Medicina in moxiburio & acupuncturâ versatur. Ex his tùm conservandæ sanitatis, tùm recuperandæ petunt auxilia. Undè artistas gentes illæ seligunt inuistores & acupunctores dictos, notante *Rhynio* & *Kempfero*, quorum in officinis ligneæ prostant effigies distinctis variegati coloris punctulis notatæ, quibus partes urendæ aut pungendæ discriminantur. Sic autem instituitur hæc operatio.

Aurea, argentea-ve acus loco pungendo admota, vel simplici puncturâ, vel malleoli ope, vel intrâ digitorum apices volvendo ad nutum medentis, vel superficialiè magis, vel profundius pro morbi sede adigitur. Triginta
respirationum

respirationum spatio in parte punctâ detinetur, modò facilè ferat æger, sin minùs eximitur, ut denuò ter, quater, sæpiùs-ve, si neceffum fit, pungatur.

Leges artis punctoriæ variæ sunt prout flatuum latex, in quibus morborum feminia ponunt, sedem altiùs fingit, ex quo profunditas & locus punctiõnis à Medicis determinatur. Hoc præcavere edocti ne nervos, tendines, arterias-ve infignes lædant.

In pluribus affectibus hâc therapeiâ utuntur Sinenses, ast imprimis adversùs passionem colicam, aliaque nata ex flatibus intestinorum mala, lassitudines ex eâdem causâ, testiculorum inflammationes, arthritidem vagam imprimis. Immodò uterum gravidum acupungunt, ubi fœtus ante justa partûs tempora nimiooperè se movet, horrendis doloribus matrem vexans cum vitæ discrimine. In colicâ gravissimâ endemicè grassante, punctiões geometricas in epigastrio instituunt, quibus velut incantata subitò plerùmque cessant hujus colicæ tormina.

Vesicatoriis, scarificationibus æquiparandum venit hocce auxilii genus. Derivant enim potentiùs humores, immò & his videtur præstare quòd altiùs penetret & causam mali attingat.

Nemo adhuc quod sciam apud nos hanc operationem tentavit, & plurimi hanc tanquàm noxiam rejiciunt. Non rectè quidem meo judicio. Lubentiùs enim hanc suaderem in colicis doloribus à flatu cum abdominis distensione absque febre. Hanc moxæ substituendam crederem apud ægros qui ignem reformidant, in doloribus, rheumaticis frigidis. Non incassùm acupungerentur tumores à frigidâ

C

(18)

& crasâ materiè , topicis nullomodò solvendi. Hoc confilio ut promoveatur inflammatio , febris localis , suppurationo quæ sola sanare possunt ; in tumoribus criticis , parotidibus , v. g. , si ob vitæ inertiam & materiei lentorem , metus sit , ne perfecta crisis possit absolvi.

F I N I S.

ARGUMENTABUNTUR

N. N. D. D. PROFESSORES REGII.

N. D. PAULUS JOSEPHUS DE BARTHEZ , *Regis in Sacro Consistorio Consiliarius , Universitatis Cancellarius.*

N. D. GASPARDUS-JOANNES RENÉ , *Decanus.*

N. D. ANTONIUS GOUAN , *Pro-Decanus.*

N. D. FRANCISCUS BROUSSONET.

N. D. FRANCISCUS VIGAROUS.

N. D. JOANNES SABATIER.

N. D. JOANNES-CAROLUS DE GRIMAUD.

N. D. HENRICUS LUDOVICUS BRUN.